יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

56272978-6	12/2016	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 44	1/4	23.56x37.29
האגודה הישראלית להומיאופתיה קלאסי - 48840					

44 נטל ההוכחה
בארה"ב הוחלט לצרף לתרופות הומיאופתיות תווית שמציינת שהן ללא הוכחה מדעית.
ואז פרץ הקרב / **שרית רוזנבלום**

עובדת או לא עובדת, מועילה או מזיקה - הודעתה של ועדה אמריקאית שלפיה להומיאופתיה אין בסיס מדעי הציתה מחדש את הוויכוח סביב שיטת הטיפול השנויה במחלוקת. שרית רוזנבלום יצאה לחקור את הטיפול, הזוכה לפופולריות גוברת בארץ ובחו"ל, שמעה חולים הטוענים שההומיאופתיה שינתה את חייהם, אבל גם רופאים וחוקרים הטוענים שמדובר באשליות שבמקרים מסוימים עלולות אף לסכן חיים.

ומה אומר משרד הבריאות?

הוא אינו מכיר בתכשירים כתרופות, אינו אוסר את השימוש בהם, וממליץ להיזהר.

הקרב על ההומיאופתיה: הסיפור המלא

סטטוס קוו עתיק בין רשויות הבריאות האמריקאיות לבין ההומיאופתיה – אחת משיטות הטיפול הטבעיות הפופולריות ביותר בעולם – נותץ לפני חודש ברעש גדול. זה קרה כשוועדת המסחר האמריקאית (FTC), גוף פדרלי רציני ומכובד שקם כדי לשמור על זכויות הצרכנים בארה"ב, קבע נחרצות: לשימוש בתרופות הומיאופתיות אין כל בסיס מדעי.

על פי החלטת הוועדה, לכל התכשירים ההומיאופתיים בארה"ב תוצמד מעתה הודעה רשמית הקובעת, כי בהיעדר מחקר מבוקר לגבי יעילותם, אין הוכחה מדעית שהם מסוגלים לטפל במחלות או בכאבים.

"היעילות המיוחסת לרוב התכשירים ההומיאופתיים הנמכרים ללא מרשם רופא מתבססת אך ורק על תיאוריות הומיאופתיות מסורתיות, ולא על מחקרים שהתבצעו בשיטות מדעיות עכשוויות", נאמר בהודעת הוועדה. "הטענות שהתכשירים הם בעלי השפעה תרפויטית חסרות את הבסיס הנדרש לפי חוקי ה־FTC והן קרוב לוודאי מטעות". בקיצור: אם אתם אנשים הגיוניים, תתרחקו מהקשקוש הזה.

ההודעה הדרמטית, שזכתה לכותרות ענק בכל העולם, הציתה מחדש חזית ותיקה ויצרית בין הקהילה המדעית למאות המיליונים המאמינים בשיטה, שמצאו עצמם בן לילה תומכים ללא סייג במה שהוגדר רשמית – ולא בפעם הראשונה בשנים האחרונות – כשטויות. שני הצדדים התבצרו בעמדתם וגייסו להגנתם הוכחות שונות.

"החלטת הוועדה מספקת בהירות ומציינת במפורש שטענות בנוגע לתכשירים הומיאופתיים יצטרכו לעמוד באותו סטנדרט כמו טענות לגבי כל תרופה אחרת שנמכרת ללא מרשם רופא", נכתב ב־Science Blogs, אתר נחשב המאגד 60 כותבים מתחומי מדע שונים.

ג'וליאן למיו, דוקטור לביולוגיה מולקולרית מהמועצה האמריקאית למדעים ולבריאות, גוף שהוקם על ידי מדענים ונלחם עבור מדע מבוסס הוכחות, כתבה: "מוצרים הומיאופתיים הם לא רק בלתי יעילים, הם גם עלולים להיות מזיקים. הצעד האחרון של ה־FTC הוא צעד בכיוון הנכון. כולנו תקווה שצעדים נוספים יביאו לכך שהמוצרים חסרי התועלת והלעיתים מסוכנים הללו יזכו לתשומת לב רבה יותר מהשלטונות ויגמרו במקום הראוי להם – בפח האשפה".

לעומת זאת, ארגון בשם The Alliance for Natural Health, ששם

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

27.23x33.68	2/4	עמוד 46	ידיעות אחרונות - 7 ימים	12/2016	56273055-3
האגודה הישראלית להומיאופתיה קלאסי - 48840					

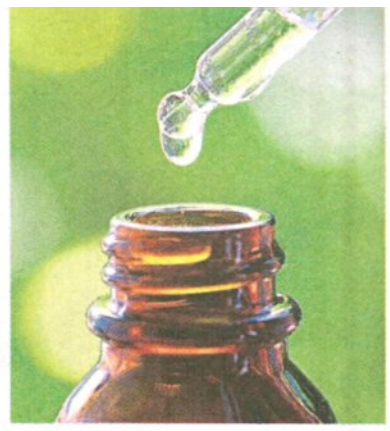

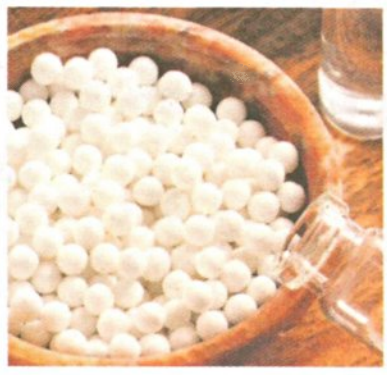

תרופות הומיאופתיות. ועדת המדע של הפרלמנט הבריטי קבעה, ש"הומיאופתיה היא טיפול דמה, ורישום תרופות דמה מובהקות הוא פשוט רפואה רעה"

לו למטרה לקדם בריאות טבעית וחופש בחירה של צרכנים בתחום, קבע: "ה־FTC יצא לחסל את ההומיאופתיה". לא פחות. "המניעים לפעולות הללו הם כמובן הגנת הצרכן ובטיחותו, אבל יש מעט מאוד סיבות להאמין שזה אותנטי", נכתב באתר הארגון. "איש לא דואג מתכשירים הומיאופתיים שיוצרו כהלכה, שבהם משתמשים זה מאות שנים ללא נזק. התכשירים האלה כה מדוללים, עד שלעיתים המרכיב המקורי אינו נוכח בהם. המניע הסביר ביותר של ה־FTC הוא שהתעשייה ההומיאופתית מתפשטת במהירות ומציבה איום ברור על רווחי תעשיית התרופות".

רק המטפלים ההומיאופתים – שרגילים כבר לפולמוס ציבורי רב־יצרים סביבם – המשיכו לעבוד, כמו תמיד, מתוך אמונה, המבוססת על משברים קודמים בעלי אופי דומה, שגם הגל הנוכחי יחלוף בקרוב וההומיאופתיה תשרוד.

"הציבור מצביע ברגליים", אומרת רחל שבי, עורכת כתב העת של האגודה הישראלית להומיאופתיה קלאסית והומיאופתית ותיקה בעצמה. "לא היה מטופל אחד שביטל אצלי תור בגלל הפרסום האחרון, גם לא מקרב המטופלים החדשים, שעוד לא התנסו בשיטה. יוזמות כאלה כבר היו בעולם. ממשלות שביקשו בשלב מסוים להוציא את ההומיאופתיה מהביטוחים הרפואיים, כמו בשוויץ, נאלצו להחזיר אותה בגלל דרישת הציבור. לא מזמן פורסמה הערכה שעד שנת 2024, כלומר בתוך שמונה שנים, שוק התכשירים ההומיאופתיים יגיע ל־17 מיליארד דולר. זה מצביע על המגמה העולמית ועל הביקוש האדיר לתחום. השיח המעשי לא זהה בתחום הזה לשיח התקשורתי. גם אם המחקר לא חד־משמעי, הציבור אומר בקול ברור: 'זה עובד בשבילי'".

פריחה חסרת תקדים

כבר 200 שנה שההומיאופתיה מבקשת לרפא אותנו באמצעות תמיסות מדוללות (ר' מסגרת). האצן האולימפי האגדי אוסיין בולט נעזר בה בדרכו לצמרת; החיפושית במיל' סר פול מקרטני מכור לה, חסידיה המושבעים טוענים שהיא סייעה להם להחלים ממחלות שונות ומשונות, בהן כאלה שהרפואה המודרנית חסרת אונים נגדן. זו כנראה הסיבה שלמרות הסקפטיות, ולא אחת גם הזלזול, המאחדים את מרבית הקהילה המדעית העולמית ביחס אליה, ועל אף שמחקרים קליניים הסיקו ברובם כי יש הוכחות מעטות בלבד ליעילות הטיפול בה במצבים בריאותיים שונים, שוק הטיפולים ההומיאופתיים נמצא בשנים האחרונות בפריחה חסרת תקדים.

על פי נתונים שפורסמו בארה"ב כבר לפני עשור, האמריקאים מוציאים על תכשירים הומיאופתיים יותר משלושה מיליארד דולר בשנה. מחקר שנערך בשנת 2012 על שימוש ברפואה משלימה בארה"ב העריך כי חמישה מיליון מבוגרים ומיליון ילדים השתמשו בתכשירים הומיאופתיים בשנה הקודמת.

דוח של ארגון הבריאות העולמי שפורסם בשנת 2009, קבע כי ב־2008 הוציאו הצרפתים 408 מיליון דולר על תכשירים הומיאופתיים, הגרמנים 346 מיליון והאנגלים – 62 מיליון. בישראל אין נתונים מסודרים על היקף השוק הזה, אולם בשנים האחרונות הפכה המדינה למעצמה של רפואה משלימה, שהומיאופתיה נחשבת חלק משמעותי ממנה. סקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שפורסם ב־2010, קבע כי קרוב לשלושה מיליון ביקורים נערכו אצל מטפלים ברפואה משלימה במערכת הבריאות הציבורית בשנת 2009. על פי ההערכות כיום, מספר הביקורים הכולל אצל מטפלים ברפואה משלימה בישראל מגיע ליותר מארבעה מיליון בשנה.

סקירה של יהודית שובל ואמה אברבוך, שפורסמה בישראל בשנת 2012 קבעה, כי מבין שיטות הרפואה המשלימה, אקופונקטורה (דיקור סיני) היא הפופולרית ביותר (37 אחוז מכלל המשתמשים), ואחריה נמצאות רפלקסולוגיה (33 אחוז), הומיאופתיה (29 אחוז), עיסוי (26 אחוז) וכירופרקטיקה (16 אחוז). לפי הסקר הזה, הרפואה המשלימה מתפשטת עמוק אל תוך הממסד הרפואי. כשני שלישים מהטיפולים המשלימים בישראל מתבצעים במסגרת הציבורית, ורק שליש מהם מתבצעים במסגרות פרטיות. מרבית בתי החולים בישראל מחזיקים מרפאה לרפואה משלימה או מערך טיפולים כאלה, ומחלקות אונקולוגיות, נוירולוגיות וכירורגיות כבר מציעות אותם כחלק בלתי נפרד מהטיפול הרפואי המקובל. יחד עם קופות החולים, יש כיום יותר ממאה מרפאות לרפואה משלימה – מספר שיא לאוכלוסייה במונחים עולמיים – והיקף הטיפולים בהן, כולל הומיאופתיה, מגיע למיליונים בשנה.

"הרבה שנים ההומיאופתיה עמדה בראש הביקושים לטיפולים משלימים, אבל נראה שהיום הדיקור הפך למקצוע מוביל. ההומיאופתיה איבדה מהבכורה שלה, ועדיין מדובר בפלח שוק די משמעותי", אומר ד"ר משה פרנקל, פרופסור חבר קליני באוניברסיטת טקסס והיו"ר היוצא של החברה הישראלית לרפואה משלימה בהסתדרות הרפואית. "לרפואה הקונבנציונלית יש הישגים משמעותיים שלא ניתן להתעלם מהם, אך לא תמיד היא משיגה את התוצאות המיוחלות. במצבים כרוניים אנחנו מצליחים להקל, אך לא תמיד לרפא. כאן נכנסת הרפואה המשלימה. יש מצבים שבהם ניתן להיעזר בטיפולים מסוימים בצורה מושכלת, שיש עדות מדעית ליעילות השיטה במצבים מסוימים. בין השיטות האלה נמצאת ההומיאופתיה".

פרנקל, רופא משפחה בהכשרתו, החל לה"תעניין בהומיאופתיה לפני 30 שנה. "ההיכרות שלי עם התחום החלה עם הילדים שלי, במצבים שכיחים כמו דלקות אוזניים, אלרגיות ומצבים אחרים", הוא מספר. "הייתי מאוד סקפטי אם זה יעבוד ומאוד הופתעתי לראות את התוצאות. ככל שחקרתי את זה יותר אמרתי לעצמי: 'אני לא יודע להסביר איך זה עובד אבל יש בזה משהו'.

"מרבית הרופאים עדיין מסתייגים מתרופות שאי־אפשר להסביר את מנגנון פעולתן ולא ברור איך הן עובדות. לכן יש הרבה סקפטיות לגבי הנושא הזה. לפני כמה שנים, במסגרת מחקר בשירותי בריאות כללית, מצאנו שלאחר טיפול הומיאופתי חלה ירידה בתצרוכת תרופות נגד אלרגיה. מאז התפרסמו בספרות הרפואית מספר לא קטן של מחקרים רפואיים התומכים בשיטת טיפול זו במצבים מוגדרים".

אלא שמנגד טוענים רוב המרענים נחרצות שמדובר באחיזת עיניים. האפקט התרפויטי של התכשירים ההומיאופתיים, טוענים המתנגדים, אם הוא בכלל קיים, הוא אשליה בלבד או עובד רק כאפקט פלסבו, שהוא תגובה מוכרת של הגוף לטיפול שאין בו ממש.

"צריך לקרוא לילד בשמו, בעיניי מדובר פשוט בהונאה", אומר זאב הוכברג, פרופסור אמריטוס לרפואה בטכניון ואנדוקרינולוג ילדים. "יש כאן שוק ענקי של אנשים שמתפרנסים מהונאה של הציבור הרחב, והרגולטורים בארה"ב ובעולם לא נוקפים אצבע".

איך אתה מסביר את זה?

"ה'תורה' ההומיאופתית מתעלמת מכל חוקי הכימיה והפיזיקה. מדובר בשיטה שהומצאה לפני כ־250 שנה, בעידן שבו באמת לא ידעו כלום ברפואה. האדם שה־מציא את השיטה הזו לקח קצת מכל שיטה, כולל מרכיבים מהדת ומהמכשפות והקוסמים שפרחו אז, עשה איזה מישמש וקרא לזה הומיאופתיה. במכונים הלאומיים לבריאות בארה"ב השקיעו מיליוני דולרים רבים ברפואה המשלימה, בניסיון לברר אילו שיטות עובדות ואילו לא. לגבי ההומיאופתיה, נאמר במפורש שזה לא עובר. היה אפשר להתייחס לכל העניין כאל קוריוז, אלמלא חלק מהמטופלים היו מפסיקים להשתמש בתרופות רגילות, או מעדיפים 'חיסונים' הומיאופתיים על פני חיסונים רגילים. כאן כבר טמונה סכנה גדולה".

מעדות שנמסרה בפני ועדת המסחר הפדרלית, עולה שבארה"ב קיימים כיום אלפי תכשירים הומיאופתיים, אולם רק כאלף מהם משווקים באופן קבוע, ומאה נמכרים בהיקף נרחב. עם המצבים הרפואיים העיקריים, שההומיאופתיה מתיימרת לטפל בהם, נמנים אקזמה, דיכאון, שיעולים, תסמינים של גיל המעבר, עייפות כרונית, תסמונת המעי הרגיז, אלרגיות, מחלת קרוהן, טרשת נפוצה, אסתמה ודלקות פרקים.

אין הסבר מדעי

לא קשה להבין את מתנגדי ההומיאופתיה. אכן, חלק מעקרונות היסוד שעליהם מושתתת השיטה אינם עולים בקנה אחד עם יסודות הכימיה והפיזיקה. כך, למשל, לא ניתן להסביר באופן מדעי כיצד תכשיר המכיל כמות מזערית של חומר פעיל, אם

המשך בעמ' 50 >

פרופ' זאב הוכברג, אנדוקרינולוג ילדים: "יש כאן שוק ענקי של אנשים שמתפרנסים בעיניי מהונאת הציבור הרחב, והרגולטורים בארה"ב ובעולם לא נוקפים אצבע. היה אפשר להתייחס לכל העניין כאל קוריוז, אלמלא חלק מהמטופלים היו מפסיקים להשתמש בתרופות רגילות, או מעדיפים 'חיסונים' הומיאופתיים. כאן כבר טמונה סכנה גדולה"

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

56273115-0	12/2016	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 50	3/4	22.88x33.84
האגודה הישראלית להומיאופתיה קלאסי - 48840					

צ'רקס. "סבלתי ממיגרנות ואחרי שהתחלתי בטיפול, בתוך חודש נעלמו לי כל הכאבים" | צילום: גדי קבלו

המשך מעמ' 46

בכלל, עשוי להיות בעל השפעה כלשהי.

"אנחנו לא יכולים להציג מודל פעולה פיזיקלי משכנע, שנבדק מחקרית", מודה שבי. "אין הסבר למכניזם של הריפוי ההומיאופתי. באופן אישי, הייתי שמחה לסיים את הוויכוח הזה ואת ההתנצחויות האינסופיות, לשלוף את המנגנון הביו־כימי או הפיזיקלי ולומר, 'הנה זה', אבל לצערי אין דבר כזה. הומיאופתיה היא שיטה אמפירית שצמחה מהשטח. אם אני חושבת על זה באופן רציונלי, זה באמת אבסורד. איך חומר שדולל ועבר תהליכים אחרים במשך מאות סדרות כאלה יכול להשפיע? יתרה מכך, אנחנו מדברים על עיקרון של דומה בדומה. כלומר, אם את מתלוננת על משהו, ההומיאופת ייתן לך משהו שדומה בפעילותו לקשיים שמהם את סובלת. זה אבסורד על אבסורד, אין שום ספק בזה. ועדיין, במבחן התוצאה, זה עובד".

בנוסף לקושי המדעי בהוכחת יעילות כלשהי של התכשירים ההומיאופתיים, טוענים המתנגדים, בשימוש בחלקם עלולים להיות טמונים גם סיכונים. תכשירים הומיאופתיים שונים משמשים, כך נטען, במקום חיסונים, אולם אין כל מידע התומך בטענות כאלה. חלק מהתכשירים אמורים להיות מדוללים, אולם בפועל הם מכילים כמות גדולה של חומרים פעילים, העלולים לגרום לתופעות לוואי. ואחרון חביב: בחלק גדול מהמקרים מחליפים הצרכנים את הטיפול הרפואי הנדרש להם בתרופות הומיאופתיות, ומצבם הרפואי עלול להחמיר. לפי הסקר הישראלי בנושא רפואה משלימה שפורסם בשנת 2012, 70 אחוז מהמטופלים ברפואה משלימה אמנם בחרו בה במקום הטיפול הרפואי המקובל – ולא נוסף עליו.

"בהחלט יש לנו חולשה בתחום המחקרי", אומרת שבי. "ההומיאופתיה מדברת בשפה קצת שונה משפת המדע הרגילה. המחקר המדעי הרפואי אומר: נבדוק את יעילותו של תכשיר מסוים לבעיה כזו וכזו, ונשווה את קבוצת המטופלים בו לקבוצת ביקורת. בהומיאופתיה אין הסתכלות גורפת כזו, כי התאמת הטיפול היא תמיד אינדיבידואלית".

הבעיה של ההומיאפתיה בתחום המחקר, טוענת שבי, היא כפולה. "מצד אחד, יצירת מערך מחקרי שיאפשר לבדוק את ההומיאפתיה בכלים מדעיים היא מורכבת מאוד, כי היא חייבת לשקלל את ההתאמה האינדיבידואלית של כל טיפול ולהביא בחשבון פקטורים רבים. מצד שני, הומיאופתיה אינה מוכרת כיום כחלק מהאקדמיה, ולכן היא לא נהנית מתקציבי המחקר ומהמשאבים הגדולים שעומדים לרשות החוקרים בה. גם חברות התרופות לעולם לא יקדמו מחקרים על חומרים הומיאופתיים כי מדובר בחומרים טבעיים שלא ניתן להוציא עליהם פטנט ולעשות מהם כסף. כך שאנחנו ממולכדים מכל הכיוונים".

ויכוח חוצה עולם

הוויכוח על סגולות ההומיאופתיה נמשך כבר שנים רבות. הנושא מורכב ושנוי במחלוקת, אפילו בין ממשלות. ב־2010 פירסמה ועדת המדע והטכנולוגיה של הפרלמנט הבריטי דוח חד־משמעי ובוטה, שקבע כי ביטוח הבריאות הממלכתי באנגליה צריך להפסיק לממן טיפולים הומיאופתיים וכי אין לאפשר למוצרים כאלה להיות משווקים בטענות רפואיות שונות ללא עדויות ברורות ליעילותם. הוועדה ביקשה לבדוק אם המדיניות החיובית של הממשלה הבריטית בנושא ההומיאופתיה מבוססת על הוכחה מוצקה ומצאה "חוסר התאמה", כהגדרתה, בין הראיות למדיניות.

"הומיאופתיה היא טיפול דמה, ולממשלה צריכה להיות מדיניות בנושא רישום תרופות כאלה", נאמר בהודעת הוועדה. "מעבר לסוגיות אתיות וליושר ביחסי רופא־חולה, רישום תרופות דמה מובהקות הוא פשוט רפואה רעה". הדוח הוביל לירידה חדה בביקוש לטיפולים הומיאופתיים באנגליה, והשוק שם לא התאושש עד היום.

ב־2011 בחנה ממשלת שוויץ את תחום ההומיאופתיה, כדי להעריך אם לחייב את חברות הביטוח לכסות טיפולים כאלה למבוטחיהן. זאת בעקבות דרישה הולכת וגוברת לטיפולים משלימים מצד הציבור השווייצרי. הדוח שפורסם קבע כי הומיאופתיה היא שיטת טיפול יעילה ואכן יש לכלול אותה בטיפולים המוצעים בביטוח הבריאות הלאומי. מחברי הדוח טענו, כי נמצאו הוכחות משמעותיות ליעילות הטיפול בייחוד בזיהומים בדרכי הנשימה העליונות ובאלרגיות של מערכת הנשימה. אולם מאוחר יותר נטען כי הדוח היה מוטה ונכתב למעשה על ידי אינטרסנטים.

בשנת 2015 קבעה סקירה מקיפה ביותר, שבוצעה על ידי המועצה הלאומית לבריאות ומחקר רפואי של ממשלת אוסטרליה, שאין מצבים בריאותיים כלשהם אשר קיימת הוכחה מהימנה שהומיאופתיה יעילה בהם. המועצה סקרה מאות מאמרים בנושא הומיאופתיה, אולם הגיעה למסקנה כי המתודולוגיה של המחקרים שטענו כי היא יעילה הייתה פגומה מיסודה. החוקרים הסיקו כי התוצאות החיוביות לכאורה שנרשמו בחלק מהמחקרים אינן מספיקות כדי לתמוך בשימוש בהומיאופתיה כטיפול רפואי מקובל, והמליצו שלא להשתמש בה לטיפול במצבים בריאותיים כרוניים מסוכנים, אלא אם כן החולה מטופל במקביל ברפואה הקונבנציונלית.

על הסכנות הפוטנציאליות של הסתמכות על טיפול הומיאופתי בלבד אפשר ללמוד מהמקרה של עזקיאל סטפן, תינוק בן שנה וחצי מקנדה, שלקה בדלקת קרום המוח בשנת 2012 כתוצאה מחיידק אלים. הוריו, דיוויד וקולט, בעלי חברה לתוספי תזונה, שסברו שבנם חלה בשפעת, בחרו לטפל בו באמצעות תכשירים הומיאופתיים. רק כאשר עזקיאל הפסיק לנשום, הזעיקו אמבולנס שפינה אותו לבית החולים, אולם שם כבר היה בלתי אפשרי להציל אותו. הרופאים נאלצו לבשר לבני משפחתו כי התינוק הבלונדיני עם עיני התכלת הצוחקות מת מוות מוחי. אביו של עזקיאל טען בתוקף כי מצבו הרפואי היה תקין לחלוטין עד שהידרדר באופן פתאומי. "טיפלנו בבננו באמצעות תרופות הומיאופתיות וצמחיות שונות, כמו עשרות אלפי אנשים אחרים", אמר. "לא פעלנו בצורה יוצאת דופן".

התינוק הקנדי לא היה הקורבן היחיד של טיפול תמים, לכאורה, בתכשירים הומיאופתיים. לפני חודשיים הודיע מינהל התרופות והמזון האמריקאי שאנשיו חוקרים חשד שעשרה תינוקות מתו ו־400 נוספים לקו בתופעות לוואי שונות לאחר שימוש בטבליות הומיאופתיות, שנועדו להקל כאבי צמיחת שיניים. התופעות שבהן מדובר כללו חום, אפתיות, הקאות, ישנוניות, רעידות, קוצר נשימה ועצבנות. בהודעת המינהל נאמר כי הקשר לטבליות, של שלושה יצרנים שונים, עדיין לא הוכח, אולם יש להפסיק את השימוש בהן לאלתר.

התרעה ראשונה לגבי השימוש בטבליות מהסוג המדובר פורסמה כבר ב־2010, והחברה הורידה את המוצר מהמדפים. בעקבות בדיקות מעבדה שנערכו לו הודיע ה־FDA כי בטבליות נמצאו כמויות משתנות של בלדונה, צמח שעליו והפירות שלו נחשבים לרעילים ביותר. השימוש בצמח עלול לגרום לדופק מהיר, עלייה בחום הגוף, עור ופה יבשים, עצירות, ירידה בשתן, עצבנות, בלבול, הזיות ואישונים מורחבים.

לפני חודש הודיעה החברה כי היא מפסיקה לייצר מוצרים המיועדים לכאבי שיניים בתינוקות. במכתב פתוח לציבור מטעמה נכתב: "בצער רב החלטנו להפסיק את שיווק המוצרים בארה"ב. האזהרה שפורסמה על ידי ה־FDA יצרה בלבול בקרב הורים וגרמה להגבלת הגישה לתרופות".

ב־2009 דיווחו רופאים בישראל על שכיחות גבוהה של אירועי השתנקות והכחלה מסכני חיים בקרב תינוקות שטופלו בתרופה הומיאופתית המיועדת להקלת כאבי בטן וגזים. הרופאים דיווחו על 115 מקרים של הפסקות נשימה שהופנו לחדר המיון, מתוכם 11 תינוקות שטופלו בתכשיר זה לפני האירוע. התינוקות לא סבלו ממחלה או מבעיה גופנית שיכולות להסביר את אירועי ההכחלה, ולכן תהו הרופאים אם התכשיר עלול לגרום לתסמונת הפסקת הנשימה, והוסיפו כי נדרש פיקוח הדוק יותר על התכשיר המדובר ועל תכשירים הומיאופתיים אחרים כדי למנוע תופעות לוואי מסוכנות.

לפני שנתיים אסר משרד הבריאות בישראל על שיווק מוצרים הומאופתיים המכילים אלכוהול, לתינוקות. "נוהל

עלי צ'רקס, מהנדסת תוכנה בת 34 מאשקלון, בת לשני הורים רופאים: "ההומיאופתיה שינתה לי את החיים. הייתי בהלם ממה שקרה לי. אני אישה משכילה, מהנדסת תוכנה, בן אדם מאוד הגיוני וספקן, עם רגליים על הקרקע. אני ממליצה על זה בחום כי חוויתי את זה על בשרי ועל הילדים שלי"

יפעת מידע תקשורתי דרך מנחם בגין 96-98 (לשעבר דרך פ"ת) תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5617166

56273177-8	12/2016	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 52	4/4	26.69x33.81
האגודה הישראלית להומיאופתיה קלאסי - 48840					

הנסיך צ'רלס. עורר סערה בבריטניה כשגילה שהוא מטפל בחיות החווה שלו, בעיקר פרות וכבשים, בתכשירים הומיאופתיים | צילום: אי־פי־איי

המשרד בנוגע למוצרים הומאופתיים מחייב את היבואנים לדווח איזה חומרי גלם מכיל כל מוצר", אומר ד"ר איל שו־רצברג, מנהל אגף הרוקחות במשרד הב־ריאות. "לא יכול להיכנס לישראל מוצר הומאופתי בלי שנדע בדיוק מה שנכנס לפה. אם עולה חשש או חשד לגבי מוצר מסוים אנחנו רוגמים ובודקים אותו.

"על כל אריזה יש הודעה שהמו־צר נמכר ללא התוויה רפואית, בדומה לנוסח המקובל במדינות אירופה. אנחנו יכולים לערוב לבטיחות המוצרים, כי חומרי הגלם המאושרים הם רק בהתאם לרשימה שמאושרת על ידינו. לגבי היעילות, כל אחד שצורך אותם עושה זאת על דעתו לפי הבנתו, כמו תוספי תזונה. בשלב זה איננו סבורים שיש מקום לשינוי ההנחיות הקיימות, משום שהן בהחלט מספיקות על מנת להבטיח את בריאות הציבור".

לא יכולה בלי זה

אבל למרות המחלוקת סביבה, יש גם כאלה שלא יכולים בלי ההומיאופתיה. אחת מהם היא טלי צ'רקס, מהנדסת תוכנה בת 34 מאשקלון, שהגיעה לת־חום בעקבות חשד להפרעת קשב וריכוז אצל בנה הבכור. "אני בת לשני רופאים קונבנציונליים", מספרת צ'רקס. "אמי רופאת ילדים. בתור טיפוס שמרן מטב־יי, כל חיי האמנתי ברפואה הרגילה. יום אחד, לפני ארבע שנים, אמרה לי המורה של בני הגדול, שהיה אז בכיתה א', שהיא חושדת שיש לו בעיית קשב וריכוז. היה ברור לי שלפתרונות תרופתיים אני לא רוצה להגיע לפני שניסיתי דב־רים אחרים. בדקתי באינטרנט, וראיתי שלהומיאופתיה יש הצלחות יפות בטי־פול בבעיות כאלה. אחרי בירור, הגעתי למטפל צעיר בעיר מגוריי שקיבלתי עליו המלצות חמות.

צילום: יובל חן

"כשהגענו אליו בפעם הראשונה, הייתי מאוד סקפטית. כל העסק נראה לי מוזר, לא הבנתי איך זה עובד, אבל לא היה לי מה להפסיד. הלכתי בלי שום ציפיות. ישבנו אצלו שעה וחצי, והוא תישאל אותנו מאל"ף ועד תי"ו, לגבי הכל. בתום הפגישה הוא נתן לנו תכ־שיר הומיאופתי ואמר שיש סיכוי טוב שהבעיה תיפתר. טיפלתי בבן שלי לפי ההנחיות שלו. אחרי שלושה חודשים, באסיפת המורים הבאה, המורה אמרה לי שהבעיה נעלמה. היינו בהלם. החלטתי שאם זה עבד אצלו, אפשר לנסות גם אצלי. במשך 30 שנה סבלתי ממיגרנות איומות. יומיים־שלושה בחודש הייתי מושבתת מרוב כאבים. הוא נתן לי עוד תכשיר, ובתוך חודש נעלמו לי כל הכא־בים.

"כשראיתי שזה עובד, התחלתי לח־קור אותו אם הוא מטפל גם בעניינים נפשיים. בתקופה ההיא הייתי במצב מאוד ירוד. היו לי שני ילדים קטנים, הייתי תקועה בעבודה שלא אהבתי, חייתי באבל על אדם קרוב לי שנפטר. לא ראיתי את עצמי מתקדמת לשום מקום. הוא התאים לי טיפול והוציא אותי מהדיכאון. התחלתי להתמודד עם האבל שהייתי נתונה בו וירדתי את כל המשקל שצברתי במשך ההריונות. חזר־תי לעצמי. לקחתי שליטה על חיי, עז־בתי את העבודה ומצאתי עבודה חדשה. ההומיאופתיה שינתה לי את החיים. הייתי בהלם ממה שקרה לי. אני אישה משכילה, מהנדסת תוכנה, בן אדם מאור הגיוני וספקן, עם רגליים על הקרקע. אחרי כל ההצלחות שחוויתי, נפתחתי להומיאופתיה. כבר ארבע שנים אני מטפלת אצלו בכל מחלה. הילד הקטן שלי סבל מדלקות ריאה חוזרות, ובזכות ההומיאופתיה הן עברו לו. בהתחלה היו מלחמות עולם עם אמא שלי. כרופאת ילדים, היא הייתה משתגעת מזה שלא נתתי לו אנטיביוטיקה. לאט־לאט גם היא ראתה את התוצאות".

אולי זה פשוט אפקט פלסבו. עצם נטי־לת הבדור שיבנעה אותך באופן בלתי מודע שאת מבריאה?

"כל מה שקרה לנו במשך ארבע הש־נים האחרונות לא יכול להיות מפלסבו. שלחתי להומיאופת שלי את בעלי ואת כל החברים שלי. יש לי חברה שסבלה מסינוסיטיס כרוני ולא לוקחת אנטי־ביוטיקה בזכותו כבר שלוש שנים. יש הרבה מאוד אנשים שההומיאופתיה שי־נתה להם את החיים, אבל הם חוששים להגיד את זה בקול. אני ממליצה על זה בחום כי חוויתי את זה על בשרי ועל הילדים שלי. כשמדובר בהתערבויות כירורגיות או ברברים שהם פיקוח נפש, עדיין אלך לרופאים קונבנציונליים, כי אי־אפשר להימנע מזה, אבל בכל השאר, אעדיף את ההומיאופתיה".

הפרות של הנסיך

בשנים האחרונות נקשרו שמותיהם של עשרות כוכבי־על מתחומים שו־נים להומיאופתיה. עם המכורים לת־חום נמנים, כך נטען, גווינת פאלטרו, דיוויד בקהאם, ג'ניפר אניסטון, שר, אנני לנוקס וסינדי קרופורד. ד"ר פיטר פישר, האחראי על המחקר בבית החולים המלכותי של לונדון לרפואה משולבת, טען שהומיאופתיה "בטוחה ופופול־רית", ושהיא מפחיתה את הצורך באנ־טיביוטיקה.

הפולמוס החריף בנוגע להומיאופתיה הגיע לאחרונה גם לעולם החי. במאי השנה גילה הנסיך צ'רלס, אף הוא מע־ריץ מושבע של טיפולים אלטרנטיביים, לעמו חובב בעלי החיים כי הוא משתמש בתכשירים הומיאופתיים לטיפול בחיות החווה שלו, בעיקר פרות וכבשים.

"אנחנו משתמשים בטיפולים הומיאופתיים – כן, הומיאופתיים – לבקר ולצאן שלי כחלק מהתוכנית להפחתת השימוש באנטיביוטיקה", סיפר צ'רלס, ועורר סערה בממסד הרפואי הבריטי. על פי המשרד האנגלי לסביבה, מזון ועניינים כפריים, בממלכה המאוחדת יש כיום 500 חוואים המיומנים בשימוש בהומיאופתיה בבעלי חיים, ו־38 וטרינ־רים הומיאופתים מוסמכים.

ממשרד הבריאות נמסר: "הטיפול בתכשירים הומאופתיים אינו מהווה תחליף לטיפול הרפואי המקובל, משום שיעילותם של התכשירים לא הוכחה בשיטות המקובלות ברפואה ולכן לא ניתן לרשמם כתכשיר רפואי. ישנה חשיבות לעקוב אחר בעיות אפשריות שעלולות להיגרם מנטילתם של תכ־שירים הומאופתיים בשל תקלות איכות ובטיחות וכחלק מניהול סיכונים הנגזר משימוש בהם". ●

sarit_r@netvision.net.il

שאלת השאלות: האם מים זוכרים?

ההומיאופתיה פותחה בגרמניה בסוף המאה ה־18, על ידי כימאי בשם סמואל האנמן. בבסיס השיטה ניצבים שני עקרונות טיפו־ליים העומדים בסתירה לעקרונות המדעיים המקובלים כיום: הראשון, שניתן לרפא מחלה מסוימת על ידי חומר שמייצר תופעות דומות לתופעות המאפיינות אותה, והשני, שככל שכמות החומר הטיפולי נמוכה יותר, השפעתו רק גדלה.

מפתח השיטה האמין כי על מנת שהטיפול יהיה יעיל, יש לתת לחולה תמיסה המכי־לה את הכמות המינימלית ביותר מהחומר הפעיל. לשם כך המליץ על דילול חוזר ונשנה של תמיסה המכילה את החומר המדובר, במים או באלכוהול, עד לדילול של 1 ל־10 בחזקת 60 מהריכוז המקורי. רוב התכשירים ההומיאופתיים מדוללים עד כדי כך, שהם אינם מכילים עוד מולקולות של החומר המקורי, אבל לטענת המטפלים בשיטה, המים "זוכרים" את החומר שהיה בהם בעבר.

ממציא השיטה סמואל האנמן. בסתירה לעקרונות מדעיים

"הדימוי הזה לא נוצר על ידי ההומיאופתיה, הוא 'הולבש' עליה כשכבר הייתה בת 200 שנה", אומרת ההומיאופתית רחל שבי. "לפני 30 שנה היה מיקרוביולוג צרפתי, שחקר את מערכת החיסון וגילה, בניסויי מבחנה שנערכו במעבדה, שניתן להפעיל את התאים שלה גם כשמקבלים מינונים דמויי הומיאופתיה. הוא קרא לזה בשם פואטי: 'הזיכרון של המים'. אנ־חנו לא טוענים שלמים יש זיכרון, אבל זו דרך יפה להסתכל על זה. כשעושים מחקר ברמה המולקולרית, רואים שתמיסת מים מזוקקים שנחשפה למינון הומיאופתי כבר לא מתנהגת אותו דבר. יש התארגנות אחרת של המולקו־לות. גם הפיזיקאים, מהכיוון שלהם, מסכימים שאם מולקולה של חומר מסוים עברה ליד תמיסת מים, המים האלה הזדהמו. מנקודת מבט קצת שונה, כולנו מסכימים על אותו עיקרון: משהו במים האלה השתנה".

תכשירים הומיאופתיים מכילים חומרים שמקורם בצמחים, במינרלים או בבעלי חיים. התכשירים מגיעים בצורת טיפות, טבליות, משחות, ג'לים, קרמים וכדורים. על פי תפיסת המטפלים ההומיאופתים, כל טיפול "נתפר" על פי צורכי המטופל, ולכן מטופלים שונים הסובלים מאותה בעיה יקבלו, קרוב לוודאי, טיפול שונה בתכלית. לצד ההומיאופתיה הקלאסית, הדוגלת בטיפול מותאם אישית, פועלת גם הומיאופתיה מסחרית, המשווקת תכשירים אחידים שמורכבים לרוב מכמה צמחים ואינם מותאמים לפציינט מסוים.

לפני חודשיים הודיע מינהל התרופות והמזון האמריקאי שאנשיו חוקרים חשד שעשרה תינוקות מתו ו־400 נוספים לקו בתופעות לוואי לאחר שימוש בטבליות הומיאופתיות, שנועדו להקל כאבי צמיחת שיניים. התופעות שבהן מדובר כללו חום, אפתיות, הקאות, ישנוניות, רעידות, קוצר נשימה ועצבנות